

PREKEN

1. BIBEL, BØNN OG HØYTIDSVERS

- a. Deklamere Johannes 1,1-14
- b. Stillhet og bønn

2. JOHANNES-PROLOGEN

- a. Ja, sånn kan man også si det. Fortellingen fra i går om at det skjedde i de dager, om innskriving i manntall i Betlehem, om Maria som føder sitt barn og legger det i krybben, om gjeterne og englesang. Den vakre historien om en trofast mann og hans unge trolovede, om barnet som blir født i en stall, og englebesøket hos de fattige gjeterne som passer sauene sine i den iskalde Betlehemsnatten.
- b. Johannes forteller på sin måte. Men om det samme. Forteller om hva som egentlig skjedde den julenatten da dette guttebarnet ble født, da Jesus kom til oss som et menneskebarn. Perspektivene Johannes tegner for oss er svimlende. Så vidtrekkende, altomfattende og innholdsmettet at vi har vanskelig for å henge med.
- c. Johannes-prologen er en storslått tekst, ikke bare i Johannes evangeliet og i vår bibel, men i all verdens litteratur. Det er en mektig start på biografien om en helt spesiell mann. Sammenlignet med tre andre biografier om denne Jesus er Johannes hovedtema Jesu egen person, noe prologen viser til fulle. Hensikten til Johannes er å skape tro på Jesus og hans biografi er hans vitnesbyrd om hvem denne Jesus er. Den kristne tro, Jesus selv, de bibelske fortellinger, og hele dets tankegods var blitt til og formet i en jødisk virkelighetsforståelse og et jødisk miljø. Men i løpet av de første 30 årene etter Jesu død og oppstandelse bredte kristen troen seg bredt utover, ikke minst til den greske og romerske verden. Men her var den jødiske tankegang og miljø fremmed. Johannes evangeliets betydning for å gjøre kristendommen forståelig i denne store greske og romerske verden er vanskelig å overvurdere. Her er prologen med sitt "Logos", Ordet, en spydspiss. Logos var en stort filosofisk begrep for den fornuftige sammenheng i kosmos og samtidig i menneskeånden. Det begrepet starter Johannes hele sin Jesusfortelling med, sin presentasjon av kristen tro. Ja, han sier at han vet hvem er Logos er.

3. BIBELTEKSTEN

- a. I begynnelsen var Ordet. Linjen tilbake til skapelsen er overtydelig. Da Gud i begynnelsen skapte alt ved sitt skapende ord: Gud sa, og det ble slik. Dette ordet, det skapende og dynamiske skaperordet, sier Johannes oss er en egen størrelse, en person adskilt fra Gud. Det var hos Gud i begynnelsen. Og det var Gud. Ordet er ikke skapt selv men er medskaper av alt som er til.
- b. Derest er dette Ordet bærer av liv. Og livet er menneskenes lys. Motsatsene til liv og lys er mørke og død. Og disse ordparene kommer Johannes mye tilbake til senere i evangeliet. Kort sagt handler det om at Ordet ikke bare er et skaperord, men frelse. For hva er frelse om ikke liv og lys er det? Hva er frelse hvis det ikke gir oss liv og lys og frir oss fra død og mørke?
- c. Ordet er positiv til verden. Men verden er ikke positiv til Ordet. Lyste skinner i mørket, men mørket tok ikke i mot det. Verden er blitt til ved ham, men verden kjente han ikke. Han kom til sine egne men hans egne tok ikke i mot han.
 - i. Allerede her antydes konflikten som Johannes evangeliet er full av. Og som de første kristne hadde fått merke så sterkt på kroppen allerede. Ikke minst fra jødene, men også fra de romerske myndigheter.
 - ii. Hva er det som har skjedd? Hvorfor vil ikke de som lever i mørke ta i mot lyset? Hvorfor ville ikke mennesker i verden ta i mot han som verden er blitt skapt ved, og som "eier" verden? Fordi de ikke ser det på den måten. De ser ikke at de er i noe mørke som Ordet kan gi lys til. De tror ikke at dette Ordet er Jesus som har skapt og "eier" verden. Det er som noen vender tilbake til sine gamle trakter hvor han en gang var den store helt eller velgjører, men nå

har alle glemt han og han vises ingen respekt og oppmerksomhet. Han har vært for lenge borte, de andre vil noe annet, de har forandret seg.

iii. Jeg tenker på da Gud gikk kveldstur med Adam og Eva i hagen. Nå kommer han tilbake og vil gå kveldstur igjen. Men de skjønner ikke hvem han er og kjenner han ikke igjen. Eller gjør de det? Kjenner mennesket egentlig igjen Gud, skjønner de at det er Gud, men ville ikke slippe han til. De vil nå som før greie seg sjøl og selv bestemme om hva som er rett og galt?

d. Men det er noen som skjønte hvem Ordet var. Og om dem sies det tre ting. De tok i mot han, de tror på hans navn og de er født av Gud. De tok i mot han, de vendte seg til han og sa ja. Rett og slett omvendelsen. De trodde på han. Og den troen var gitt dem Gud, de var født av han. Det snakker Jesus med Nikodemus om i Joh 3 – om dåpen

4. ORDET BLE MENNESKE

a. Hittil har dette Ordet vært et litt sånt flytende, filosofisk ubestemmelig begrep. Som man kunne tenke seg som en ide i den åndelige sfære. For den greske tenker settes kaffen i vrangstrupen når vi kommer til vers 14. Og Ordet ble menneske. Det ble kjøtt og blod, sarx! Med fødsel og død. Et menneske vi kan ta på, se hvordan oppfører seg og høre hva sier? Helt riktig. Johannes sier det veldig tydelig i starten av sitt første brev:

b. Om ikke det er ille nok at Ordet, Gud, skaperen og frelseren, blir et menneske så går det helt i stå når det viser seg at dette menneske kom til verden i en ussel stall, og endt sitt liv med å bli hengt på et kors. Hva er dette for en Gud, hva slags behandling er det mulig å gi skaperen og frelseren? For oss er dette selve evangeliet, sånn det vært i vår forståelse i århundrer, det er sånn vi kjenner Gud. Men da det skjedde og først ble forkynt at Gud ble menneske, tok bolig midt i blant oss, var det så hårreisende at noe verre knapt kunne tenkes. Både for jøde og greker. Det var en stor hindring for å ta i mot evangeliet, en anstøtssten som det kalles.

c. Den som spør etter Gud i den kristne tro henvises ikke til vidløftige tanker og filosofiske betraktninger om flytende begreper og ideer. Eller til følelser og opplevelser for den slags skyld. De som spør etter Gud i den kristne tro henvises til Ordet som ble menneske, til Jesus. For han viser oss hvem Gud er. Den som spør etter hvem den Jesus er henvises selvsagt til å søke han i sitt indre, men først og fremst vises det til de første vitnes vitnesbyrd i vår bibel. Ikke minst Johannes. Der kan du se Gud og møte han.

d. Dere må tillat meg en siste tur innom den store hviskeleken. Teksten Hilde leste fra Hebreerne 1 er selve hvisketeksten. Mange ganger og på mange måter har Gud i fordums tid talt til fedrene gjennom profetene. Hører dere hviskeleken gjennom historien? Men nå, da de siste tider er kommet, har han talt til oss gjennom Sønnen. Nå gjelder ikke hvisking lenger. Nå er det klar tale, det er kroppsspråk, det er levd liv. Det er kjøtt og blod, lukt og farge. En mann, Jesus var hans navn. Vi trenger ikke gjette hva som ble hvisket, eller prøve å finne ut hva det kan være som ble sagt en gang. Niks, Gud er her selv, gjennom sin Sønn. Jesus gikk på vår jord og viste oss hvem Gud var. Tok bolig i blant oss. Født i en stall, drept på et kors, oppstått i herlighet.

5. VI SÅ HANS HERLIG HET – FULL AV NÅDE OG SANNHET

a. Johannes forteller om Jesus at vi så hans herlighet. Den herlighet den enbårne sønn har fra sin Far. I Hebreerbrevet stod det at Sønnen, Jesus, er en utstråling av Guds herlighet og bildet av hans vesen, og at han bærer alt ved sitt mektige ord. I bibelen er herlighet den lyskrans som omgav Gud og som ble synlig når man kom inn i Guds nærhet. Moses ba om å få se Guds herlighet, men fikk bare se Gud bakfra fordi det var for sterkt å se Guds ansikt for den som gjør det må dø. I Jesus fikk Gud et ansikt som Johannes vitner om. Og i det så Johannes Gud herlighet. Når jeg leser min bibel, og særlig fortellingene om Jesus, ser jeg i glimt også den herligheten. Jesus viser meg hvem Gud er og det er stadig vekk et herlig syn og sterke ord.

b. Johannes konkretiserer hvordan den herligheten så ut for han, og det er et ordpar som avslutter vår tekst. Full av nåde og sannhet. Et fantastisk ordpar. Som utfyller

hverandre på en enkel og dyptgripende måte. Hver for seg vil jeg si at de kan fremstå som et lite helvete. Tenk om Gud bare kom med sannhet. Det eneste han møtte meg med var sannhet. Det eneste jeg skulle forholde meg til, skulle bli prøvd på og målt i mot var sannhet. En ufravikelig fastholdelse av sannheten om meg og mitt liv. En nådeløs konfrontasjon av hvem jeg er, hva som bor i meg av tanker og lyster. Sannhet alene er tøft å få i fanget. Nåde alene høres jo bedre ut. Men i betydning av at alt skyves under teppet, alt glattes over, ingenting er så farlig, alt er greit og fint, alt er nåde, tannløst og langt unna de dype og krevende realiteter som livet vårt ubønhørlig er fullt av. Nåde alene i den forståelse er tomt og å få i fanget.

- c. Sammen er nåde og sannhet fantastisk. Jeg kan få forhold meg til sannheten om meg selv og livet, bli tatt på alvor. Men den sannheten om meg favnes av Guds nåde. Ser du Guds herlighet, Jesu herlighet i dette? Det gjør jeg. I Ordspråkene 27 ser jeg noe av det samme i forholdet mellom venner. V.7 sier: En venns hengivenhet gir større glede enn gode råd. En god venns hengivenhet til deg fordi du er deg, sånn du er, er bedre enn de beste råd. Aldri så gode rådene måtte være. I vers 17. står det: Jern slipes med jern, og det ene menneske sliper det andre. Vi mennesker formes av at vi møter hverandre, også litt hardt mot hardt. Bare hengivenhet fra en venn blir å stryke med hårene. Bare jern mot jern mellom mennesker kan gå på marginen og helsa løs. Den gode venn kommer med hengivenhet, men viker ikke unna å være tydelig og slipe når det kreves.
- d. Nåde og sannhet. Det var det Johannes så hos Jesus. På det grunnlaget skal vi få komme til nattverd i dag. Med sannheten om livet og nåden fra Jesus.